

Synagoga w Swoszowicach

2019-06-12

W tym roku przypada 90. rocznica otwarcia w krakowskich Swoszowicach synagogi, która funkcjonowała tam w latach 1929-1939. To wyjątkowe dla społeczności żydowskiej miejsce zostanie uczczone poprzez odsłonięcie pamiątkowej tablicy oraz posadzenie „drzewa życia”*

Justyna Olszańska, Dominik Galas

W poniedziałek, 24 czerwca, o godz. 12.30 Prezydent Miasta Krakowa Jacek Majchrowski oraz Przewodniczący Gminy Wyznaniowej Żydowskiej w Krakowie Tadeusz Jakubowicz wspólnie odsłonią tablicę i zasadzą tulipanowca. Zapraszamy do udziału w uroczystości, która odbędzie się w bezpośrednim sąsiedztwie Uzdrowiska Kraków Swoszowice (pawilon Szwajcarka, ul. Kąpielowa 70).

Zdrojowe Swoszowice były pod koniec XIX w. – zwłaszcza w sezonie kąpielowym, od czerwca do września – miejscem szczególnie modnym wśród Żydów z Krakowa i okolic. W kronikach swoszowickiej szkoły, prowadzonych od 1882 r., znajdujemy liczne wzmianki o przedwojennej, licznej społeczności żydowskiej. Zajmowała się ona handlem, prowadzeniem karczem i wyszynków, rzeźni, a nawet zakładu kąpielowego i pensjonatów zdrojowych. Uczniowie pochodzenia żydowskiego osiągały zwykle wysokie wyniki w nauce, czego dowodem są ich nazwiska wpisane do Złotej Księgi Szkoły Ludowej w Swoszowicach.

Stowarzyszenie Bikur Cholim, zatwierdzone przez Namiestnictwo we Lwowie, założono i zarejestrowano w Swoszowicach w 1903 r. W roku 1923, gdy zostało ono zatwierdzone przez wojewodę w Krakowie, liczyło 25 członków. Przewodniczącym Stowarzyszenia był Józef Scheina – restauratora ze Zbydniowic, jego zastępcą – Maurycy Margiel, przemysłowiec ze Swoszowic, skarbnikiem i sekretarzem zaś – Józef Scheina, restaurator ze Swoszowic. Pozostałymi członkami Bikur Cholim byli m.in.: handlarze bydła ze Swoszowic Baruch Knobloch i Maurycy Preiss, handlarz koni ze Swoszowic Saul Sterngast oraz rolnik z Kurdwanowa Jakób Wohlfeiler. Z uwagi na rozwój wsi i licznie przebywających w Swoszowicach w okresie letnich turnusów Żydów Bikur Cholim postanowiło wybudować tam synagogę.

Nie było to zadanie łatwe. Miejsca wskazywane pod budowę kilkakrotnie nie uzyskały akceptacji wójta. Inwestycja była również odwlekana z uwagi na brak środków finansowych. Dopiero 21 czerwca 1928 r. kupiona przez Stowarzyszenie działka LWH662 uzyskała niezbędne pozwolenia budowlane. Z tego roku zachował się dokument potwierdzający założenie Komitetu Budowy Bożnicy w Swoszowicach, który zwrócił się m.in. do barona Jana Goetza, właściciela browaru w Okocimiu, z prośbą o wsparcie finansowe. Dzięki dodatkowym środkom prace na budowie postępowały bardzo szybko. Synagoga, wzniesiona dzięki wsparciu ludności żydowskiej, ale także gminy Swoszowice, była jednokondygnacyjnym, ceglanym budynkiem o charakterystycznym kształcie, z otwartymi oknami. Stałe modlitwy w synagodze, która przynależała do gminy wyznaniowej Podgórze, odbywały się już w 1929 r., a pomocnikiem rabinackim dla Swoszowic został Motel Fränkel vel Frankel, przedstawiciel znanej rodziny rabinackiej.

Synagoga w Swoszowicach była miejscem tętniącym życiem przez blisko 10 lat – z pięknym wystrojem i wyposażeniem liturgicznym oraz kunsztownie zdobioną księgą Tory.

**Magiczny
Kraków**

Chrześcijańnie i Żydzi żyli w przedwojennych Swoszowicach bezkonfliktowo, co upamiętnić ma odsłonięcie pamiątkowej tablicy, wpisane w program tegorocznej edycji Festiwalu Kultury Żydowskiej w Krakowie. Tablica w Swoszowicach wpisze się w nieformalny szlak pamięci o miejscach związanych ze społecznością żydowską, przywołując historię naszego miasta i podkreślając jego wielokulturowy charakter.

** inicjatorem wydarzenia jest współautor tekstu, radny Dzielnicy X Swoszowice – Dominik Galas.*